

NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO ČETRTLETNO DIN 15, CELOLETNO DIN 60/ZA INOZEMSTVO JE DODATI POŠTNINO/OCLOSI PO CENIKU/POSAMEZNA ŠTEVILKA PO DIN 150.
POŠT. ČEK. RAČ. 13.188

ORJUNA

VREDNIŠTVO IN VPRAVA V VČITELJSKI TISKARNI/ROKOPIŠI SE NE VRAČAJO/ANONIMNI DOPISI SE NE PRIOBČVJEJO/POŠTNINA PLAČANA V COTOVINI
TELEFON ŠTEV. 906.

Za enakopravnost!

(Še o davkih.)

Slovenijo tarejo bremena, kot še nikdar doslej. Od Sotte do Karavank gre en sam klic: »Dovelj tega!« Vsi brez izjeme se pridružujejo sedaj temu klicu, ki kliče Slovence na vkup in obrano proti metodam, katere groze uničiti vse s tolikimi žrtvami pridobijene dobrane ljubezni in zvestobe do naše nove domovine. Silna je potrebnost našega ljudstva in sila, ki ga tare sedaj, res ni mala, da je tolikanj vzrastlo.

Brezmejna je laikomiselnost onih, ki se danes predstavljajo na naši grudi v mesijanskih ulogah in mu namesto resničnega ozdravljenja obupnih gospodarskih razmer nudijo le popolnoma nezmožno upravo, neizvedljive in naravnost škodljive zakone in pa korupcijo, ki baš sedaj tako bohotno razcveta, kakor še nikdar doslej. Za nameček pri vseh teh dobrotah pa nalagajo blagi gospodje očete domovine Slovence še tako neznozne davčne obveznosti, da bo moral na dražbali, ki jih bodo povzročili ti davki kupiti znani beograjski posestnik berlinskih hiš pol Slovenije na polovico zastonj, če ne bo vsega zaigral v širnem, lepem svetu.

Orjunaši poznamo Beograd. Zato lahko rečemo, da baš sedaj, ko sestavljajo tam proračun, nikdo ne vodi računa o nas in naših potrebah. Izvzemši v finančnem ministertvu, v oddelku za porezne prihode, kjer imajo zapisane točne naše davkoplačevalce v zlati knjigi, fotografijo gospoda delegata pa za ogledalom, v klub vsem ostalim njemu enakim funkcionarjem, ki se ne morejo pohvaliti z davkoplačevalci v zlatih knjigah. Tožbe naših davkoplačevalcev, ki opozarjajo na nepregledne posledice teh metod, ostajajo povsem neuslišane. Odgovarja jim komaj kak »Balkan«, ko se zadržita in izroga nad nami na vse preje, kakor dostojen način. V parlamentu pa slika njegova ekskluzivna g. minister financ Slovenije kot deželo, kjer plava narod v blagostanju, ki komaj čaka, da zamore napolniti nikdar polne njegove tresore. Gospod prosvetni minister naznanja povrh vsega še demontiranje naših s tolikimi žrtvami pridobljenih kulturnih institucij, ki propadajo že itak sporedno z našo privredno radi vnebovpijočega neznanja in zlobe vodilnih faktorjev.

Kje iskati temu vzroka! Iz slovenskega gozda bo jeknil, kakor v en mali soglasni odgovor, v Beo-

gradu. Priznamo, da je na tem tudi nekaj resnice. Glavni krivec pa je mnogo bližji, ker tiči v nas samih. Slovenci smo bili navajeni stoletja na vaje. Vozili smo tako, kakor so ukovali naši gospodje. Navadili smo se, da se mora z nami postopati, kakor z deco, ki potrebuje jerošov. Naš človek je mirno in vdano vršil svoje posle, obdeloval polje in molil v naših prebelih cerkvah na grških in ponižno izpolnjeval pkaže avstrijsko - nemške birokracije, ki je bila zanj tako visok svet, da se ni drznil niti misliti nani.

O ministrih in vladi je vedel samo to, da gospodujejo na daljnem Dunaju, kjer stoluje tudi presvitli cesar, ki mu je bil pokoren na smrt. Ministri tudi niso mislili nani, kot na narod, nego samo tedaj, ko so to zahtevali obči državni interesi propale Avstrije. Zapostavljali so narod, ki pa tega ni čutil, ker je živel v prepričanju, da mora že biti to potrebno. Z nastopom revolucije narame omladine je pričel izpregledovati. Vse pa le polzavestno in v pričakovanju, da bo krivično Avstrijo zamenjala Jugoslavija, ki mu bo kar najboljša majka. Z njenim prihodom, ki ga je oduševljeno pozdravil, pa ni izpremenil svojega mišljenja o vladi, v kateri je videl nekaj povsem različnega od sebe. Uverjen je bil samo, da je zamenjala prejšnjo sovražno vladno nova, ki mu bo bolj naklonjena in bližja, nikakor pa ne enaka. Naši politiki in razumniki so videli v tem pojavu ravno dejstvo, da narod ne zna ceniti lastne države in svobode.

Narod je doživel v tem svojem mnenju bridko razočaranje. Zanašal se je v svoji državi na to, da bodo skrbeli drugi zanj, da pa je pravo oblasti ljudem, kojih marsikdo bi spadal prej v prislino delavnico, kakor med krmilarje države. Položaj in razmere, v katerih živi danes naš narod, pa kliče odločno po remediji, ki mora priti iz narodovega spoznanja, da je država en sam in da mora odločno poseči po vodstvu države, ako hoče, da se položaj v doglednem času izboljša. Lepo se čujejo vsi enodušni protesti celokupnega ljudstva proti nasilju in brezpravnemu ravnanju vladajočih. Toda z besedami se v Beogradu ne opravi dosti, če že ne naravnost nič. Treba bo, da se narod že enkrat otrese vseh jerošov in nadzornikov ter sam iztrga iz rok svojo usodo onim, ki bi morali,

bodisi v kaznilnice ali pa v sanatorije za onemoglo lene političarje. Morda je res nekaj trdega v načelu, da vsak velja toliko, kolikor ima moči in v kolikor je organiziran njegov nastop.

Naše pohlevnosti mora biti konec! Svesti smo si naših slabosti, vemo pa tudi, da doprinasamo v tej zemlji tako velik delež, da že smemo sedaj osmo leto po osvobojenju zahtevati od Beograda, da čuje naš glas. Ne zahtevamo ničesar preveč in zato se tudi ne moremo zadovoljiti s politiki mrvice. Hočemo to, kar nam gre in kar pošteno pla-

čamo z našimi davki. Vrata, ki se nam ne odpro na trkanje, bomo znali odpreti z drugimi sredstvi, ki so pač tudi dovoljena gospodarjem hiše.

Silnih bremen, ki so nas tlačila doslej, smo bili v veliki meri sami krivi! Orjuna na bo vedno med prvimi nesebičnimi poborniki, ki poidejo na čelu te akcije, katere mora izvesti prej ali slej v tej zemlji res popolno enakopravnost in reciprociteto med posameznimi narodovimi deli. Enake dolžnosti — enake pravice — za vse! I. T.

Strojne tovarne in livarne d.d.

V zadnjem članku pod tem naslovom smo obljubili, da bomo posvečali temu podjetju sedaj večjo pažnjo, da nam bo mogoče javnost opozoriti, kaj se lahko dogodi, ako vodstvo podjetja ne čuti nacionalno. Zadnjič smo poročali, da je predsedstvo podjetja prešlo v roke g. Jovanovića, o katerem smo dobili informacije, da se sicer trudi delati v prospeh podjetja, toda kot prejšnji borzianec ni toliko vpeljan v industrijska vprašanja, da bi si lahko samovoljno ustvarjal svojo sodbo. Izgleda, da kot bivši Dunajčan, ne ve prav centi pomena slovenskega osobja v naših obmejnih krajih. V sled tega je navezan na svoje »zaupnike«, ki mu lahko dajo protinacionalne nasvete. Temu je gotovo pripisovati, da je bil v direkcijski kolegij podjetja poklican nedavno inozemec, našega jezika nezmožen Nemeč Eberhardt. To dejstvo je že samo na sebi omadeževalo nacionalni značaj podjetja, čigar vodstvo je bilo dosedaj izključno slovensko, ono je vzrok, da se morajo seje obdrževati sedaj v nemškem jeziku, ker sicer gospod Eberhardt ne razume, kaj se razpravlja. To je prvi protinacionalni ukrep sedanje uprave.

Drugi protinacionalni čin pa je slučaj inž. Debeljaka, ki je moral podjetje pod pritiskom razmer zapustiti, ker je izvedel, da je bila njegova odpustitev sklenjena. Inž. Debeljak je bil od prejšnjega vodstva kot obratni fabrikacijski inženir pred približno dvema leti nameščen. To je panoga, ki se na visokih šolah le kratko dobo poučuje in nimamo danes prav nobenega narasčaja. Skoro vsa tozadevna vodilna mesta zasedajo v industriji danes inozemci. Imenovani inženir je bil ravno z namenom nameščen, da se vpelje v to panogo in je po dveh letih prakse že prevzel vodstvo enega obrata. Komaj pa se je

tako daleč vpeljal, da je postal popolnoma samostojen v vseh fabrikacijskih vprašanjih, to je glede izrabe strojev, izračunavanja mezd, naročil materiala itd, že je doznal, da je njegov odpust zaključena stvar. Med tem se je namreč že spremenilo vodstvo, ki ga je namestilo, da stopi na mesto »nenadomestljivca« inozemca. Razumljivo je, da pri takih razmerah ni mogel imeti posebnega veselja do dela in ko je slutil iz besed ravnatelja, da mu preti odpoved, ga je prehitel in sam odpovedal. Končni rezultat je le ta, da je moral naš domači inženir zapustiti obrat ravno, ko se je docela vpeljal da nadomesti inozemca, med tem ko zadnji varno sedi naprej na svojem mestu.

Omenjeni inženir sicer ni naš pristaš, toda vedno se držimo načela, da mora naprej v naši državi imeti domačin kruha dovolj, potem šele pride tujec na vrsto. V tem slučaju pa je podjetje vzgajalo novo moč, da nadomesti tujca in ravno ko ga je odgojilo, ga je izrinilo iz podjetja. Zdi se nam, kakor da bi se hotelo javnosti nasipati peska v oči. In to je storilo slovensko podjetje, kaj naj potem rečemo o ostali industriji, ki je popolnoma v nemških rokah, čeravno ima v svojih upravnih svetih različne »vindišerje«.

Zalibog, da smo za predstoječi slučaj izvedeli prepozno, sicer bi zastavili vse sile, da bi ga preprečili. Gospodje pa naj pazijo, da v bodoče ne bo treba zopet plačevati kakemu »nenadomestljivcu« visoke odškodnine za srečno pot v Nemčijo.

Razmnoževalne aparate.
THE REX CO., Ljubljana.

Naročajte „Pobedo“!

kraški element je zmagoval nad slabici.

Pa je prišla vojna in usoda ali pa Avstrija je hotela, da sem preživel dve leti z njimi skupaj v avstrijskih ječah in taborih in sem imel priliko opazovati jih prav od blizu. Povem takoj, da je bila njih družba za nas hujše mučeništvo nego vse ječe in tabori, kajti tudi tu so hoteli kazati svojo premoč nad nami in so pokazali prav tiste svoje lastnosti, ki so naši slovenski ali jugoslovanski naravi najbolj zoperne.

Pred binokli 1. 1915., ko je izbruhnila vojna z Italijo, so me odpeljali na ljubljanski grad. Moram reči, da sem bil v resnici razžaljen. Da sem bil 1. 1914. zaprt zaradi srbofilstva, to je bilo v redu, ampak zaradi italofilstva — ne — to je bilo odveč, dasi moram priznati, da smo takrat v Ljubljani želeli, da bi Italijani hitro prodrli, ter bi se bil dal s tem popraviti ruski poraz pri Gorlicah.

Prišla sva torej z Rastom na ljubljanski grad in vojaki so naju vrgli v neko klet, kjer je bilo že kakih 200 Italijanov. Bili so večina iz Istre. Istrska mesta je znani Casapiccolo tako temeljito izpraznil, da smo imeli na gradu na

Ysebin „Orjune“ štev. 4:

Za enakopravnost. — Strojne tovarne in livarne d. d. — Trgovska visoka šola. — Orjuna in socialna vprašanja. — Dopisi. — Tužni glasi. — Kronika. — Zrna. — Listek: Mi in Italijani v avstrijskih taboriščih. — K sedmji obletnici oslobodjenja Medjimurja.

Trgovska visoka šola.

Nov seljaško-razumni ukrep g. ministra prosvete. — Linija trgovskega šolstva razbita. — Obupni položaj trgovskih akademikov.

Čakali smo, da se bo v naši javnosti našel vendar kje časopis, ki bo dvignil svoj glas zbog najnovejše odredbe g. ministra prosvete, ki je razbila povsem linijo našega trgovskega šolstva. Pričakovane pa je bilo zaman in tako moramo reči k stvari zopet mi prvo besedo.

Položaj naše trgovine je dovolj poznan. Nahaja se še vedno v rokah tujcev ali pa po veliki večini tistih naših ljudi, ki spadajo med cvet slovenskih konservativcev. So sicer časte izjeme. V glavnem pa ta izrek velja, ki je poleg nešteti drugih vzrokov posledica, da se naša trgovina v lastni državi in na meji treh držav, ob katerih leže deli Slovenije, ne razvije tako, kakor bi se morala.

Naloga trgovskega šolstva je bila od pomoči temu in pripraviti naši trgovini ljudi, ki bodo svesti in zmogni velikih nalog, katere stavi čas in položaj našemu gospodarstvu. V ta namen se je ustanovilo koj po polomu večje število trgovskih šol, ki so na splošno vršile še dokaj dobro svojo nalogo, najsi je vladalo zanje v odločilnih krogih prav malo ali nič zanimanja. Prepričane so bile po veliki večini usodi in previdnosti njenih ravnateljev, ki so jih pač vodili tako, kakor je bilo spričo večkrat obupnega položaja pač mogoče.

Ti voditelji so mnogokrat poizkušali priti v okoliščine klasični brezbrzičnosti vlade, ki je v trgovskem šolstvu videla samo pastorko. Tako je to šolstvo padalo iz linije, na kateri bi po njegovih nalogah moralo biti in to tako nizko, da danes absolutno ne odgovarja zahtevam. Namesto strnjene linije, ki bi vodila naravnost iz trgovske šole v trgovsko akademijo in iz te na trgovsko visoko šolo, smo sprejeli rudimente, med kojimi je neposredno prestopanje povsem izključeno.

Pri prestopu iz trgovske šole na akademijo v 3. semester je potreba

LISTEK.

DR. I. L.:

Mi in Italijani v avstrijskih taboriščih.

Priznati moram najprej, da mi že od nekdaj niso bili simpatični. Ne vem, zakaj. Morda je to v naši naravi. Oni nas radi zovejo barbari, saj je mogoče, da je v nas nekaj barbarskega, a jaz sem na to ponosen, kajti v barbarstvu se skriva mlada sila, ki se bo še razvila, in mislim, da je bilo v priprostem srbskem ali jugoslovanskem vojaku vkljub barbarstvu več lepega in dobrega, ko je junaško branil svojo domovino, nego v njihovi kulturi, ki ni več poznala junaštva. In tako si razlagam ono mržnjo, ki vlada med njimi in med nami, ki je ni toliko ustvarila zgodovina, kakor razlika v našem čustvovanju, kajti tudi oni naši ljudje, ki z njimi niso prišli v dotiko, čutijo že podzavestno neki odpor, ki je precej drugačen nego n. pr. naše nasprotstvo do Nemcev. Nemce smo morda sovražili, nje pa smo prezirali s ponosom barbarov, ki se zavedajo svoje notranje kulture.

Morebiti je bilo to zato, ker smo bili po mišljenju in čustvovanju Nemcem mnogo bližje in smo kot severjaki bili po naruri popolnoma drugačni nego oni. Ne vem, ali je bilo isto čustvo tudi v onih naših bratih, ki so z njimi živeli dolgo let skupaj pod istim vročim južnim solncem; morebiti so bila tam nasprotstva bolj uglajena in temperamenti bolj enaki. Vendar se mi zdi, da je v nas vseh živela nekaka zavest, da smo vkljub temu, da smo barbari — višji od njih. Toda ne hotel bi biti krivičen, rekel sem le, da sem že od mladih let, ko sem se komaj zavedal svojega jaza, čutil neko preziranje do Italijanov, ne da bi vedel zakaj in vkljub temu, da nosim ime, s katerim navadno oznanjamo tudi nje. Vendar mislim, da nisem Italijanskega rodu, kajti prof. Simon Rutar, ta veliki naš zgodovinar in zlato srce iz Tolmina, se je vselej zelo jezil na nas, ako smo rabili v šoli besedo Lahi namesto Italijani. Ako je kdo rekel Lahi, je zagrmel: »Lahi so Lahovi (t. j. moji) bratje, ne pa Italijani.« V naši družini živi sporočilo, da smo prišli od vzhoda in moj ded je imel izrazito vlaški tip; Vlasi so bili pri našem narodu oni volohi in valahi, pastirji, ki so

prehajali z Balkana, deloma rumunskega, deloma srbskega rodu. In tako je to ime prišlo v veljavo tudi za Italijane.

Ko sem bil deček, so pri nas delali železnice. Med delavci je bilo največ Italijanov; takrat sem jih imel prvič priliko spoznati od blizu. Naučil sem se celo nekaj italijanskih besedi — a bile so mi čudno zoperne. Na gimnaziji sem se hotel učiti italijanščine, pa me ni mogla privabiti. Pozneje me je zanesla pot v Rivo, živel sem tam celo leto ob Gardskem jezeru — in mi niso mogli imponirati: vkljub vsemu svojemu iredentizmu niso znali reševati tiste lepe trentinske zemlje proti prodirajočemu nemškemu kapitalu. Spoznal sem, da je imel naš mali narod v sebi mnogo več odporne sile nego oni. Njihova sladka lenoba in površnost je provzročala, da so postajali sužnji na svoji lastni zemlji in polovica gardskega jezera je bila že v nemških rokah. Nas so malo poznali. Neka doktorica je n. pr. natančno vedela, da v Trstu ni Slovencev. Vkljub lepi priliki sem se tudi tu le za silo naučil italijanščine in tako sem se vrnil v Ljubljano, kjer smo od leta 1912. z veseljem gledali, kako razsteta naš Trst in Gorica. Naš trdi

pr. iz Rovinja ves občinski svet od župana do zadnjega sluga, vse zdravnike in advokate, nekaj duhovnikov in celo nekaj menihov in nun. Z njimi so bili tudi oni naši ljudje, ki so bili prej v Rovinju zaprti. Med njimi sem našel jurista Aničiča in učitelja Jardasa, ki sta imela po enoletnem potovanju skozi avstrijske ječe že precej skušnje. Kako izgleda v taki podzemeljski kleti, ako vanj zaprete 200 ljudi, si lahko mislite. Ker nisemo smeli ven niti v tistem slučaju, kadar cesar peš gre — je postalo v kleti neznošno. Na koncu kleti je stal čeber, ki je bil odločen za potrebo, za kakršno ga navadno ne rabimo. Nekateri gospodje so znali malo nemško in smo se z njimi pogovorili; bili so prepričani, da bodo Italijani prvi dan v Trstu in čez par dni v Ljubljani. Ker smo mislili, da so dobro informirani, smo jim verjeli in smo potrpeali. Čudno se nam je zdelo, da so se nam čudili, da ne znamo mi v Ljubljani italijansko, to pa se jim ni zdelo nič čudno, da oni ne znajo jezika onega naroda, med katerim so živeli.

Stisnil sem se v neki kot in tako smo dočakali jutro; drugi dan naju je iz teh prostorov rešil dr. Zupan, ki je bil vojaški zdravnik na gradu

delati sedaj cel niz izpitov. Iz akademije pa je po najnovšem modrem sklepu dekanata zagrebške trgovske visoke šole sploh nemogoč prestop na isto absolviranemu trgovskemu akademiku. Sklep je seveda brez pomisleka odobril tudi sedanj g. minister prosvete.

Tuči ne nazivajo zaman Jugoslavijo — deželo nemogočnosti. Med njena številna čudesa, ki se jim bo divil vs svet, spada tudi omenjena odredba, ki zabranjuje absolviranemu trgovskemu akademiku pohajanje na Visoko trgovsko šolo. Dočim je v drugih državah omogočeno tem absolventom študirati celo na univerzi.

Utemeljitev te prevdarne odredbe ve sam bog nas varui in morda se g. prosvetni minister. O upravičenosti izjave, da zamore poslušati predavanja na Visoki šoli samo gimnazijec in realce ne mislimo niti razpravljati. Veruje jim lahko samo kak »razumnik«, ki nima pojma o trgovskem šolstvu. Sicer pa preprosti človek bo takoj spoznal, da je gotovo absolvent akademije po štiriletnem študiju trgovskih ved toliko podkovan o njih, kakor kak maturant-humanist, ki pozna trgovino in gospodarstvo samo iz izložbe in iz inseratov, če jih še čita. Samo gospod minister prosvete in dekanat Visoke trgovske šole nista bila menda temu kos. Zato je postal sedaj ta zavod monopol za gimnazijce in realčane, ker nima baje trgovski akademik s svojimi tedenskimi 133 urami po-

uka napram 93 onih druge dovelj »srednješolske izobrazbe«. Bežen pogled po urniku trgovske akademije in malo brskanja po zanj predpisanih knjigah, priča jasno, da ta trditve ne drži in da je konstruirana. Uče se z malo izjemo vsi predmeti realnih srednjih šol plus vsi trgovski predmeti, ki jih ni baš malo.

Zbog tega ni mogoče razlagati ta famozni akt drugače, kakor da je bil izvršen s kakimi posebnimi nameni, ki nimajo še daleč nobene skupnosti z interesi narodnega gospodarstva in šolstva. Morda tiči v tem nekoliko zahvalnosti gospoda čudežnega mirotvornega kraljevega ministra napram po P. P. vladi preganjanim profesorjem na tem zavodu, ki so s proglasitvijo Visoke šole za fakulteto pomaknjeni v II. grupo I. kategorije.

S to hvaležnostjo nikakor ne morejo biti zadovoljni trgovski akademiki, ki jim je v lastni državi odvzeta še tista bora mrvice pravice, ki so jo doslej uživali z nemotenim vstopom v 3. semester Visoke trgovske šole. Saj jim je s tem zabranjen nadaljni študij in poglobljevanje znanja, ki ga danes naša država naravnost krvavo potrebuje, kajti če bo kdo reševal obupni naš gospodarski položaj, potem bo moral biti to predvsem gospodarsko resnično mož, ne pa tip poklicnega politika vseznane, ki je doleži že osmo leto prava šiba božja za razvoj narodne ekonomije naše države.

A. V.

JANEZ POHARC:

Orjuna in socialna vprašanja.

Naši ljubi nasprotniki iz tabora lažiproletarcev nam vedno in vedno očitajo, da smo plačanci in branilci kapitalizma, da smo sovražniki organiziranega delavstva itd. Te očitke smo ponovno primerno zavrnili in tudi delavstvo samo več slepo ne veruje bedastostim, katere mu natvezujejo razni rdeči patrioti! Mi smo obenem vedno tudi z uspešnimi intervencijami in akcijami ščitili naše delavstvo pred samovoljnostjo tujerodnih ali pa renegatskih kapitalistov in šefov, katerim je neenotnost delavstva in ravno nacionalna mlačnost raznih socialističnih frakcij seveda dobro došla, češar pa gotovo ljudje ne vidijo. Vendar je prav in dobro, da ponovno izpregovorimo o našem razmerju do socialnih — vprašanj, ki so ne samo danes — nego že davno najvažnejša in še posebno pereča!

Jasno je, da se za programe rdečih internacionalistov, ki bi radi vse preobrnili ne moremo ogrevati, nač na da smo zastopniki najradikalnejših socialnih reform na nacionalistični podlagi. Hočemo, da bodi delavstvo organizirano in to tako, da bo moglo svoje vitalne interese zastopati čim uspešneje. Češar pa danes ne more, ko je razcepljeno v nešteto socialističnih frakcij, ki so med seboj v najhujši borbi.

Naš namen je — ne vse proletarizirati — ampak potem temeljiti socialnih reform in državnega intervencionalizma, potem široko za-

snovanega prosvetno in higiensko vzgojnega programa in končno potom močnih nestranskih in čisto neodvisnih strokovnih nacionalnih delavskih organizacij — napraviti iz delavca-proletarca človeka pravice in ga dvigniti gmotno in kulturno!

Doseči hočemo, da bodi ne le po ustavi — ampak tudi faktično polnovreden državljan in da bo in on deloval za procvit države v sodelovanju z drugimi stanovci ne pa da izrablja svoje energije v razrednem boju.

Delavcu treba poleg dobre plače, nagrad in udeležbe na dobičku, res higienskih in zračnih stanovanj, tudi izobrazbe — potem katere se dvigne njegova izobrazba odtegniti ga je pogubnemu vplivu alkoholizma, ki je rak-rana vsega človeštva in največje zlo baš za proletarijat, ki mu odvzema že itak skromna denarna sredstva in ga uničuje tako fizično kot prilično izpljančevanja izvira tudi večina številnih tragedij proletarskih rodbin in zato bo tudi Orjuna vedno stala v treznem nem pokretu!

Priznavamo kot objektivni nasprotniki, da ima komunizem v Rusiji tudi izvestne uspehe za delavstvo — čigar politična moč je postala predominantna. Vendar kolike so bile žrtve za to!

Režim rdečih mogotcev imajo pa že sedaj tudi z novo ekonomsko politiko, ki znači močan korak v desno. Poleg tega prosí S. S. S. R., da so bili pri njih tudi tisti prostori, ki jih navadno zaznamujemo z dvema ničlami ali s tisto besedico, s katero se slovenski vojak v avstrijski armadi ni smel javiti, če je bil poklican. Neki pregovor pravi: kultura kakkega naroda spoznaš na pokopališču, kulturo hiše pa na stranišču. V Lipnici nas je bilo takrat nekaj tisoč ljudi. Ako se pomisli, da živi taka množica na kupu, po 80 ljudi v eni baraki, je nujno potrebno, da se pazi na snago, ker sicer postane življenje nezno. Kmalu smo zapazili, da večina naših italijanskih tovarišev ne zna ali pa noče uporabljati tiste naprave, ki smo jo zgoraj imenovali in že prvi dan je izgledalo tam okoli barak grozno. Bili so vroči junijski dnevi, tabor je ležal na veliki ravni in zdaj si mislite kakšne dišave so polnile ozračje. Šele pozneje smo izvedeli, da v nekaterih istrskih mestih — menda prav v Rovinju — tiste naprave sploh ne poznajo in da nosijo zjutraj ženske kible v morje, kar ima za posledico, da tam ob morski obali posebno lepo ne diši. Po zgornjem pregovoru bi potem lahko rekli: pokopališča so v Italiji lepa in so torej dokaz velike znanje kulture — oni drugi del pa je pokazal nam

že tudi posojil — od zapadnih kapitalistov.

Čemu torej toliko nepotrebnih žrtv, toliko perturbacij za skoro minimalne uspehe, ko se da mirno — evolucionistično pot — z obsežnimi reformami in z malimi žrtvami doseči krasne uspehe!

Živ dokaz za to nam je Amerika, kjer je vsaj v večini podjetjih delavstvo na visoki gmotni in kulturni stopnji!

Zato tudi mi odklanjamo razne prevratne programe in v polnem obsegu usvajamo program radikal-

nega socialnega reformizma, ki ob ohranjenju današnjih kulturnih težkoč iste izpopolni in prošini med najširše plasti. Tudi nismo, dasi nacionalisti, proti mednarodnim stikom delavskega in naroda sploh. Ščititi moramo le kot država z nadprodukcijo proletarijata, izključno domače delavstvo in moremo dopuščati zaposlovanje le takih tujih moči, katerih ni pri nas.

Delavstvo bo samo končno uvidelo, da ne bo zanj storil oni največ, ki mu obeta največ, nego le oni, ki v resnici dela za njegovo dobro!

Dopisi.

Škofja Loka. V okusni dekoriranih prostorih je priredila tukašnja Orjuna plesni venček, ki nas je v vsakem oziru zadovoljil. Številni posetniki so lahko prišli na svoj račun, kajti orkester »Sloge« je z izredno neumnostjo sviral plesne komade. Ustrezno pa je bilo gostom tudi z dobrim pokrepčilom. Tako da se je v resnici vsakdo počutil kakor doma. Razvila se je prav animirana zabava, ki je končala v najlepši harmoniji vseh. Takih prireditvev bi si želeli več, ker se z njimi organizacija neovrkljivo prikazuje v drugačni luči, nego bi jo hoteli videti njeni nasprotniki.

Šiška. Naša Orjuna je priredila v soboto, dne 9. t. m. izbornu uspešno maskerado plesne šole Potek zabave je bil nadvse animiran. Igral je tudi lastni orjunaški orkester. Pri konkurencki mask je odnesla prvenstvo Malič Debevc, ki je bila kronana kraljica mask za ta veseli večer, ki se je končal v vzornem redu z moralnim in gmotnim uspehom.

Guštanj. V »Delavski politiki« se nekdo luduje, ker so se združili za občinske volitve (17. t. m.) na skupno listo Sokoli, Orli in Orjunaši.

Mi, Orjunaši, se te »trške« gospodarske liste ne sramujemo, kakor to trdi in želj dopisnik. Saj je nosilec »trške« liste član naše orga-

nizacije, ki pa zastopnike raznih političnih nazorov ni pridobil z demagogijo in hujskaštvom na svojo listo, marveč s splošno priljubljenostjo in neomajanim zaupanjem, ki ga uživa vsled svojih družabnih in umstvenih zmožnosti, posebno pa z bogatimi izkušnjami na gospodarskem polju.

Tudi klerikalci, ki so na trški listi, niso ljudje Žebotovega ali Koroščevega kova; so to mirni, resni, zavedni in pošteno narodni borci. Da so celo Nemci na naši listi, je to naša in vaša zasluga, g. socialisti; naša zasluga, ker smo jih pridobili z našim resnim delom in jih odvrgli od vsenemških hujskačev, vaša zasluga pa, ker ste jih z vašim umnim in neumnim počenjanjem samo odbijali. Kateri pošteno tržan nai bi li volil listo, na kateri bi kandidirali oni, ki so sokrivji za znanj svinjski aferi in ki so samo voljno uporabljali klobuke sodrugov za nočne posode. Težko bi bilo tudi voliti kandidate, ki so bili izbačeni iz narodnih društev radi nečednih manipulacij z denarjem.

Ne bi bili zapisali vseh teh besedi, ko ne bi bili izzvani. Saj smo, če tudi Orjunaši, še precej mirne narave in je tudi nam mirno sožitje dobrih državljanov nad vse drago. Če pa treba boja pa ga sprejmemo! To naj velja tudi za v bodoče! — Orjunaši.

Tužni glasi.

Strah na tak! Komaj so se naši koroški nemčurji vsaj malo potolčili vsled silnega straha pred Orjuno, ki so jo že videli tabujiti pod prevrnjenim spomenikom Njegovega apostolskega Veilčanstva, že jim leze v zakititne kosti nova groza. »Narodna obrana« je razvila svojo »Kriegsfahne«. Z njo hoče zasesti nesrečno Koroško in za vedno odtrgati deželo jezer in zelenih planin od matere Nemčije. Nemci iz vseh teutoburiških lesov, združite se proti opasnosti, ki grozi nedeljivi Koroški! Tako in drugače govore in pišejo te dni nemški nacionalci, ki so pričeli že povsem trdno verovati, da bo prišla tudi zanje ura plačila.

Nas ta trepet naših zatiralec samo veseli, ker nam priča to, kar jim mi vedno zatrujemo, da naš čas še ni prišel in da bomo še tudi mi, ki smo danes v deželi vojvode Inka sužnji in brezpravna raja, svobodno gospodovali od Zile pa do mračne Labudske doline.

Veseli nas pa tudi to, da so se baš z »Narodno odbrano« prepirali nemčurji, kako naivno je njih zanašanje na desinteresement Srbov iz Beograda nad našo usodo. Nismo še pozabili, da je baš srbski vojvoda s Šumadinci in Slovenci že enkrat odločno pregazil deroco Dravo in zasadil ponosni jugoslovanski bariak na Gosposvetem polju. Umaknil se je zaenkrat ukažu svetskih mogotcev, toda samo začasno. Kamor je enkrat stopila s tolikim trpljenjem povečana vojska Belih orlov, ne bo preje miru in pokoja, dokler se zopet za vedno ne povrne. Za Karavankami se bliška in nam le svetlo v dušah!

Rob Koroški.

Prošt-mučnik Valentin Limpi je pretekle dni za vedno zatisnil svoje trudne oči. Bil je eden tistih svečnikov, ki so branili našo besedo v cerkvi in nudili ubogemu Korošču v najtežjih dneh svoje popolno zaščito. Porojen na Zili je delal iz naroda za narod. Osvražili

so ga zbog tega nemčurji in izvršili kmalu po plebiscitu nanj grd atentat. Izvabili so ga iz župnišča pod pretezo, da potrebuje neki pone-srečenec zadnje tolažbe. Med potoma pa so ga prav po njihovi praksi iz zasede napadli in ga težko ranili. Na poslednjem tega napada je trpel ves čas prav do sedaj, ko se je za vedno umaknil vsenemški furiji. Koroški Slovenci se klanjamo njegovi gomili, nad katero bodo verni sile tudi kmalu milejše zvezde.

Zamorci se skušajo priti. Odlučnemu delu osvobojenih bratov, posebno še Orjune se je posrečilo zainteresirati zopet svet za naravnost obupni položaj, v katerem se nahajajo brezpravni koroški Slovenci. Ta uspeh in sramota, ki so jo doživeli razkrinkani nemčurji, te močno peče in boli. Za retuširanje poraznega utisa jugoslovanski konstatacij nameravajo izdati posebno obrambeno brošuro, v kateri hočejo dokazati, da je za zasužnjene koroške Slovence Avstrija naravnost paradiz.

V svoji nesramnosti celo pritiskalo na Slovence, da bi gmotno podpomogli pri tej akciji, kar seveda ti odločno in samozvestno odklanjajo.

Znane so nam že brezčasne metode naših nemčurjskih zatiralec, zato si že tudi lahko mislimo, kako bo izgledala ta obrambena brošura. Prepričani pa naj bodo naši faraoni kot Maier-Kambitsch, Wutte, Perkonig in drugi, da so zaman vsi njihovi napor. Ko vstane naš narod, se bomo iztrgali iz njihovega železnega objema, najsi jim bo potem že to prav ali ne. Slovenci ne bomo nikdar služili pruskim grenadirjem in se nekoravali mačehovskemu »reichovskemu Mutterlandu«. Nemci — Nemcem: Slovenci — Jugoslaviji!

Pel le »Veseli se Bosna« delavec Anton Rakič v Trstu, za kar je bil aretiran in odveden na policijo, kjer so ga imeli zbog hrvatskega petja zaprtega štiri dni. Pri nas pa se še nadejo ljudje, ki glasno ap'vrdirajo, če kak pijan laški konjski mešetar prepeva v javnem lokalu sladko italijansčino.

Stara tovarna nogavic in pletenin.

Ustanovljena leta 1888

M. FRANZL & sinovi

Lastnik: FELIKS FRANZL

LJUBLJANA, Prilez 10

Poštni predal 41

Telefon št. 425

in sva prišla v drugo sobo, kjer nas je bilo samo pet. V sredo po binkoštih pa so nas postavili v vrste in so nas pod bajoneti odpeljali na kolodvor, kjer so nas spravili v vašone. Italijani so bili zelo preplašeni, kajti Trst še ni padel in tudi italijanskih topov ni bilo od nikoder čuti. Mi smo se nekako spravili skupaj, bilo nas je kakih osem Jugoslovancev in tam pri Zidanem mostu smo potihoma celo zapeli tisto: Pojdem na Stajersko... Mišlili smo namreč, da je dobro znamenje, ker so grad izpraznili, to bi pomenilo, da bo kmalu v italijanskih rokah in res so ga kmalu za namiz zaseli italijanski — ujetniki.

Prijeljal so nas v Lipnico. Tam v Wagni je bilo ogromno taborišče, kjer so celo zimo prebivali Poljaki; vsled nesnage je izbruhnil tifus in na stotine poljskih otrok je pomrlo. Spomladu so zgradili lepe nove barake in tja smo prišli mi. Pri takem navalu ljudij je največje važnosti, da vlada red in disciplina, predvsem pa snaga, kajti ako zaide bolezen v tabor, jo je težko premagati ne glede na to, da za veleizdajalce v tem oziru Avstrija ni posebno skrbela, kar je samo po sebi razumljivo. Moram priznati, da so bile barake lepo urejene in

da so bili pri njih tudi tisti prostori, ki jih navadno zaznamujemo z dvema ničlami ali s tisto besedico, s katero se slovenski vojak v avstrijski armadi ni smel javiti, če je bil poklican. Neki pregovor pravi: kultura kakkega naroda spoznaš na pokopališču, kulturo hiše pa na stranišču. V Lipnici nas je bilo takrat nekaj tisoč ljudi. Ako se pomisli, da živi taka množica na kupu, po 80 ljudi v eni baraki, je nujno potrebno, da se pazi na snago, ker sicer postane življenje nezno. Kmalu smo zapazili, da večina naših italijanskih tovarišev ne zna ali pa noče uporabljati tiste naprave, ki smo jo zgoraj imenovali in že prvi dan je izgledalo tam okoli barak grozno. Bili so vroči junijski dnevi, tabor je ležal na veliki ravni in zdaj si mislite kakšne dišave so polnile ozračje. Šele pozneje smo izvedeli, da v nekaterih istrskih mestih — menda prav v Rovinju — tiste naprave sploh ne poznajo in da nosijo zjutraj ženske kible v morje, kar ima za posledico, da tam ob morski obali posebno lepo ne diši. Po zgornjem pregovoru bi potem lahko rekli: pokopališča so v Italiji lepa in so torej dokaz velike znanje kulture — oni drugi del pa je pokazal nam

Italijane v taborih od čisto druge strani in če človek dve leti živi s kom v skupni hiši, ima priliko spoznati tega človeka prav v njegovih domačih posebnostih. Prosili smo jih, naj se nekoliko ozirajo na druge, a zdi se, da je brezobzirnost njih posebna narodna lastnost.

Pri razdeljevanju menaže se je pokazalo, da je zanje prav malo veljal pregovor, da usoda družji ljudi. Res nas je združila, toda, če nisi dobro skril svoje šale, se je je poslužil Italijan in je menažo vzel dvakrat — ti pa si ostal brez kosila.

Povdarjati moram, da so se preprosti ljudje in delavci vedli skoraj lepše nego ona polinteligencia, ki je bila zelo ohola, imela pa je prav malo smisla za snago in red. Ignoranca in domišljavost sta pri njih ozko združeni.

(Dalje prihodnjič.)

K 7. obletnici oslobodjenja Medjimurja.

(24. XII. 1918 — 24. XII. 1925.)

Ja podertavam samo to, da se je ime »Medjimurec« kao narodno ime tekotom vremena usklo u dušu tog naroda i da se madiarska politika

dobro brinula, da ime »Hrvat«, »Slovenec«. »Srbin« postane zazorno. O uspehu govori jasni dokaz, da se Medjimurec još i danas nazivlja najradje Medjimurskim kao narodnim imenom. Jezik je još zadržao, ali da je oslobodjenje usledilo samo nekoliko decenija kasnije, neznam da li bi oslobodjoci naši još koga, ko bi ih smatrao oslobodjocima i koji bi ih razumeo.

Koja je bila dužnost onih koji su tu slobodu doneli? Što je bila dužnost inteligencije koja je unišila i uselila se tekotom tih sedam godina u Medjimurje? Bez sumnje, prva bi im bila dužnost, da probude u narodu nacionalnu svest i da ga odgoje u duhu novog doba. U duhu ujedinjenja, u duhu jugoslovenstva, i to bez obzira na partijsko uverenje.

Na žalost, što vredi za sve pogranične krajeve koji su oslobodjeni, vredi i za Medjimurje. Kao da je Medjimurje kazneni prostor, vlada je pošiljala zadatku većim delom nedoraslo činovništvo, koje nije nikako zvano da odgoji narod — Tek malen je deo onih, koji su shvatili svoju dužnost bar delomično. Polihvalna je činjenica da su se tome malome delu pridružili ponajbolji

intelektualni radnici rođeni u Medjimurju. — Osniva se čitavi niz kulturnih udruga kao »Prosvetno društvo«, »Jugoslovenski Sokol«. Treba da podvlačim činjenicu, da je čakovečki Sokol bio prvi koji je uzeo — još pre sabora u Novem Sadu — ime »Jugoslovenski Sokol« i da se je u Čakovcu održala prva sokolska priredba posle rata.

Izgledalo je da će sve teći mirno i dobro. — Ali za kratko pojavile su se lične i partijske ambicije. Dogadjaji se sad razvijaju u pravu kinematografskom nemogućnoću. — Još nije ni započeti rad u punom teku, već počinje partijska borba. Prosvetno društvo prestaje raditi, Sokolstvo tinja, dok konačno ne zaspri. Još se nekoliko puta diže, ali je nemučno, da se uspešno bori. — Osniva se iz partijskih ambicija ple-meniški Sokol. Partijska borba počne da besni. — Narodu, koji nema još ni nacionalne svesti, turaju agitatori partijsko uverenje, kojega takodjer nikad nije imao, jer su ga učili glaso-vati za gulaš. Umesto duševne hrane turaju mu u ruke kuglice za tajno glasovanje. Uče ga na neiskrenost. — I on jednome obećaje, a drugome daje tu kuglicu. Kult

ustvarja zelo moderno organizirano zadržno podjetje za izdelavo damskega, posteljnega in namiznega perila ter raznih načinov izdelave ročnih čipk. Kakor smo se informirali, je podjetje zamišljeno po angleškem zadržnem načinu, s pomočjo katerega se bo to podjetje, z ozirom na ugodnosti, katere ta zadržni način svojim zadržnim članom nudi, brezdvomno zelo dobro obneslo, posebno še, ker se je zadržnemu načelstvu posrečilo že do sedaj organizirati veliko število prvovrstnih ročnih vezilj, šivilj in čipkaric, katere bodo dobivale preskrbovano delo po zadrži na dom, tako da bo v tej stroki marsikateri pridni, a sedaj brezposelni delavki dana možnost solidne eksistence, na drugi strani pa bo nudila zadruga vse, kar si v pogledu na damsko, namizno in posteljno perilo more najbolj razvijeno žensko srce zaželeli in ne bo potrebno, da naše dame krijejo svoje potrebe iz drugega inozemstva. Vodstvo podjetja se nahaja v rokali

v tej stroki preizkušene strokovnjake, ki si je pridobil svoje zmožnosti v Švici. Isto je iz prijaznosti tudi nudilo opis načina razpečevanja zadržnih izdelkov in sicer se bodo razpečevali izdelki vseskozi samo direktno na konsumente s pomočjo moderno urejenih periodično izdajanih ilustrovanih cenikov. Poleg tega pa bo imela zadruga takoj od početka dve svoji prodajalni in sicer prvo v Ljubljani, Selenburgova ulica 1, in drugo v Mariboru, Slovenska ulica 20. Dalje nam je bilo sporočeno, da bosta obe prodajalni odprti že z novim letom, razstava izdelkov pa je v novih elegantno opremljenih in bajno razsvetljenih izložbah že odprta. Že danes opazujemo cenjene naše čitateljice in čitatelje na to novo podjetje, katero si je nadelo naslov »Leda«, domača tvornica damskega perila in veznin, r. z. z. o. z. Zadrugi pa želimo pod sedanjim agilnim vodstvom najboljše uspehov.

Naš pokret.

Občni zbor Orjune Lesce se vrši v nedeljo, dne 31. januarja 1926 ob pol 4. uri popoldne v restavraciji »Legata«. Udeležba obvezna za vse članstvo. Poroča delegat Oblastnega odbora.

Občni zbor mestne Orjune Dolnja Lendava se vrši dne 2. februarja na Svečnico v prostorih hotela »Krone« ob 10. uri.

Sela odbora za postavitev spomenika trboveljskih žrtev se vrši v sredo, dne 20. t. m. ob 20. uri na Oblastnem odboru.

Raibenburg - Senovo. Članskega sestanka naše organizacije, ki se je vrši dne 10. januarja 1926 se je udeležilo 30 članov, večina pa jih je bilo službeno zadržanih. Razveseljivo in častno je, da se je tukaj pokazala zavest delavskih slojev, dočim se inteligenca pri takih prilikah razen par izjem ne odzove. Posebno je članstvo razveselilo pozdrav in nagovor br. dr. Benedičiča. Pri sestanku so se določile smernice bodočega delovanja. V tem letu nas čaka razvilitje prapora čenur moramo posvetiti vse svoje moči. Sklenjeno je bilo, da se priredi 7. februarja v rudniški restavraciji veselica, na kar opozarjamo že sedaj sosedne organizacije in nam naklonjeno občinstvo.

Orjuna St. Jakob-Krakov-Trnovo naznaja svojemu članstvu, da se vrši članski sestanek dne 16. januarja ob 20. uri v salonu gostilne Mrak na Rinski cesti št. 4. Dolžnost članstva je, da se vsi člani polnoštevilno udeležijo. Na sestanku bo uradoval tudi blaginjak.

Orjuna St. Jakob-Krakov-Trnovo naznaja svojemu članstvu, da se vrši v soboto, dne 23. januarja ob 19. uri 30 min. v salonu gostilne Mrak na Rinski cesti št. 4. redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom. — Odbor.

Dva tisoč dobrovoljcev vstopilo v Orjuno. Prošle dni je vstopilo v

poštenja i pravde propada, a korupcija slavi svoje orgije.

Demagogi, šarlatani, nesavesni partizani idu u narod. Partijska borba ukasila je sve plemenite osejace. U borbi za kuglicama zavaravaju narod, obećavaju mu sve i sva, a ne daju mu ništa, već ga terete sve većim porezima. Siplu laž, siju mržnju, plemensku strast, ruše kult vere, obožavaju kralja, oskornuju čast i ime otadžbine. U želji da je cepaju. Rad nacionalnih i prosvetnih organizacija — kao Sokol, Orjuna itd. — sprečava se silom, a učiteljstvo se preganja.

A narod Medjimurja? Nakon sedmogodišnje »slobode« u čudu se pita: »Zar ovi da su nas oslobodili?»

Tužna sedmogodišnjica zaista! Ali još nije kasno. Pobediti će još pravda, umuknuti će laž i sunce će još jednom da zasja nad milom našom otadžbinom. da više nikada ne zadie. Zasvetliti će još jednom lica zagrljene braće i griti će glas veselja jedinstvenom Jugoslavijom. I tada će zaplametiti žar prave slobode i nad bednim Medjimurjem. Tada će ono tek ići u susret sreći i svome duševnom preporodu.

A Vi, koji ste pošli krivom stazom? Vratite se dok nije kasno. Nosioć jedino moguće i jedino spavajuće ideje, ideje jugoslovenstva preporučuju vam to. Kada ćete izazvati gubav paroda protiv sbe — bi će već kasno. Ave.

Orjuno oblasti Novi Sad okoli dva tisoč dobrovoljcev, ki hočejo pričeti v njej z aktivnim delom. So to dobrovoljci naseljeni v Bačkopoljskem srezu. Vsi so stari nacionalisti in vrli borci za osvobodjenje, ki jih je strašna peza razmer prisilila, da še enkrat preizkusijo svoje mišice v vrstah Orjune, kjer bodo združeni z ostalimi poštenimi i čestitim Jugosloveni začrtali usodi naše zemlje pravo pot v edini smeri brezkompromisnega in popolnega edinstva.

Prireditvena sekcija Oblastnega odbora Ljubljana sklicuje za torek, dne 19. januarja plenarno sejo vseh svojih članov. Vabljeni zastopniki vseh ljubljanskih Orjun. Seja se vrši ob 20. uri na Oblastnem odboru.

Rakov. Orjuna Rakov priredi dne 16. januarja t. l. to je v soboto zvečer veliko maskarado. Pri maskaradi sodeluje prvovrstni salonski orkester glasbenega društva »Sloga« iz Ljubljane. Tudi za druko je vse preskrbljeno, tako da kdor se hoče naveseliti, naj ne zamudi te prilike!

ORJUNA POLJANSKA DOLINA.

Dne 6. t. m. se je vršil ob 15. uri pri Anžonovcu dobro obiskan letni občni zbor, katerega se je mesto oblastnega predsednika brata Marka Kranjca udeležil kot delegat O. O. brat Pohar. Od 40 članov se je občnega zbora udeležilo 24 članov — torej nad polovico, ki so vsa poročila odborov odobrili. Ker ni bilo kandidature liste in ker so se poedini bratje branili sprejeti odborška mesta, se je odredil dajši odmor, po katerem se je po izvajanjih br. delegata izvolil sledeči odbor: predsednik br. Janez Mrak, odborniki br. Tavčar, Jezeršek, Dolinar in Cirij Jerbec; namestnika br. Klobovs in Čadež, revizorji br. Paleček, Marolt in Telban ter častni sud: br. Telban, Marolt, Kokali in Maks Klobovs. Pri slučajnostih je govoril še br. delegat pozivajoč na složnost, podrobno organizacijsko in propagandno delo ter širjenje našega lista na kar je novo izvoljeni predsednik br. Mrak zaključil lepo uspešno skloščino s klicem: Na delo! Zdravot!

Mestna Orjuna Zagorje ob Savi naznaja, da preloži svoj redni občni zbor, ki bi se imel vršiti dne 17. januarja t. l., glasom sklenla članskega sestanka na dan 24. januarja 1926 ob pol 15. uri v Sokolskem domu Zagorje. — Odbor.

Četniški sestanek mestne Orjune Ljubljana se vrši v torek, 19. januarja t. l. ob pol 9. uri zvečer v prostorih na Dunajski cesti št. 41. Eno uro preje, to je ob pol 8 uri ravno tam odborova seja M. Č. sekcije. Sestanka se udeležijo lahko tudi nečleniki, ki žele vstopiti v četniško sekcijo. Mestni glavar.

OBJAVA OBLASTNEGA IZVRŠNEGA ODBORA ORJUNE V SPLITU.

Ob priliki zadnje časopisne polemike in airona proti bratu predsedniku Direktorija dr. Ljubi Leončiču je bilo lansiranih v svet cela kopa vesti, ki so imele namen zbegati članstvo. Omenimo naj samo takozvano nezanesljivo Novosadskega oblastnega odbora in pa desavunacijo splitskih delegatov na seji Glavnega odbora Orjune v Zagrebu, o katerem je vodila toliko po-

vedati zagrebška »Riječ«. Obnili smo se na Splitski oblastni odbor in izvedeli sledeče:

Na svoji seji dne 24. decembra 1925 je Oblastni izvršni odbor Orjune Split razpravljalo sporu predsednika br. dr. L. Leončiča in g. S. Pribečevića in sklenil naslednje:

I. O. I. O. Orjune Split izjavlja, da uživa predsednik dr. L. Leončič njegovo popolno poverenje. Naglašaja dalje, da je bil br. dr. L. Leončič prvi izzvan z zahtevami od strani gospoda S. Pribečevića, na katere je odgovoril br. dr. Leončič orjunaško in to smatrajoč, da je vsakemu Orjunašu osebno poštenje najvišja svetinja in prvi pogoj pripadnosti k Orjuni. Zato je tudi povsem gotovo,

da je moral kot predsednik vseh Orjun zavzeti stališče, kakršnega je.

II. O. I. O. Orjune Split je prepričan, da je v škodo ideje jugoslovenskega nacionalizma, če se pretresa ta spor v nekaterih naših organizacijah in v javnosti, kot spor med Orjuno in SDS.

III. V zavesti, da je Orjuna pokret čistega in brezkompromisnega jugoslovenskega nacionalizma izven in nad strankami, obsoja O. I. O. Orjune Split vmešavanje tretjih oseb v zadeve njegove organizacije in nalaga vsem svojim podrejenim organizacijam, da se drže najstrožje našega programa in discipline. Vse eventualne pritožbe je naslavljati edino le pristojnemu mestu, to je O. I. O. V vseh drugih slučajih bo kaznoval O. I. O. vsako pregreško proti disciplini in pravilom organizacije po predpisih naše organizacije. Izvršenje kazni pa bo izvedel Oblastni četniški odbor.

IV. Končno zahteva Oblastni izvršni odbor Orjune Split, da izključi Glavni odbor za vedno iz organizacije g. Božo Anastasijevića, kot »nedostojnega« radi najtežje kršitve vseh predpisov naše organizacije. Dr. Vijo Krstulović, predsednik, Roko Matulić, tajnik, Ljubo Petrić, blaginjak, Marko Nani, podpredsednik, Valentin Žic, Oblastni četnik.

Tako originalni tekst resolucije! Orjuna Ljubljana javlja, da se vrši njen občni zbor v petek, dne 5. februarja. Kraj in čas bosta še pravočasno javljena.

Kronika.

Opozorilo! Prejeli smo poročilo, da se namerava v bližnjem času prirediti v Ljubljani par italijanskih koncertov, pri katerih bodo baie sodelovali tudi italijanski umetniki. Kakor sprejemajo z rezervno na znanje to sporočilo, vendar odkrito izjavljamo, da kaj takega ne bomo mirno dopustili in da bomo že znali najti sredstva, s katerimi bomo onemogočili te namere. Spoštujemo italijansko kulturo Dantelev, Tassov, Michelangelov, Papinilev, Mazzinijev, Pellacijev. Ne moremo pa dovoliti, da bi sedanjim reprezentantje italijanske kulture šarili po jugoslovenski Ljubljani v zasmeh in porogo onim stotisočem naših nesrečnih bratov, ki jim taisti Italijani ne dovoljujejo niti slovenskega petja ali molitve v cerkvah, kamoli še kulturnih prireditelj s slovenskim programom. Izvajanje izreka: »Zob za zob«, je potreba pričeti tudi v praksi in to vselej, ne samo ob tremih ali demonstracijah proti zapadni sosedu! To je naše načelo, ki ga bomo tudi brezobzirno izvajali!

Ali je mogoče? Med vojno je podpisalo prisiljeno pod težo razmer tudi nekaj železničarjev vojno posojilo, ki so se ga zavezali plačevati v obrokih. Ti nesrečniki morajo še danes vplačevati te obroke v osmem letu po osvobodjenju na račun »Spar- und Dahrlehenvereine« na Dunaju. Odteguje pa jim te obroke uprava kraljevih državnih železnic. Pa naj še kdo reče, da niso naši upravniki možje na mestu, ko še vedno pobirajo denar za ona vojna posojila, zbog kojih se je krvavo klanje med narodi in z njim za nas zvezana sužnost le podaljševala.

Lepa družina. Povodom kongresa radikalne omladine je najbolj razsajal neki Nedić. Dva dni pozneje je zaklal spavajočega upravnika pošte v Bogiču in opljačkal povrh še pošto...

Pozdravljeni izzubljeni sin! »Nova Evropa« najvha v uvodniku prve letošnje številke, da se vrača nazaj k integralnemu edinstvu, ki so ga drugi vsled partijskih interesov tako diskreditirali. Pozdravljamo naše sicer ne res velike prijatelje okoli »Nove Evrope« in želimo le, da bi pri tej svoji skesani izpreobrnitvi tudi kat časa ostali

»Slovenec« — zopet lagal. Ob priliki otvoritve »Društvenega doma« v Trbovljah je prinesel »Slovenec« notico, v kateri je poveljeval otvoritev te zgradbe. Hoteč kar najbolj podčrtati pomen in veličanstvo te proslave je omenil tudi to, da se je otvoritve udeležilo večje število Orjunašev z znaki in da so ti Orjunaši potem javno sneli znake ter prestopili k Orlom.

Informirali smo se o stvari in izvedeli, kot smo že pričakovali, da je povsem izmišljeno in da do sedaj še ni niti en trboveljski Orjunaš prijavil svojega izstopa iz Orjune in da ga tudi ne bo, ker so v

va, Hujskati narod z demagogijo ni težko. Vodi ga na barikade in na njih z njim umira, ie pa zelo težka stvar, ki je gospod Radić nikdar ne bo mogel izpeljati. In če že tudi ne zbog drugega, že radi tega ne, ker bi mu Orjuna takih eksperimentov prav gotovo nikdar ne dovolila.

Kaj je z netunskimi pogodbami? Gospod dr. Ninčić in njegovi pomočniki med našimi diplomati imajo brezdvomno mnogo časa. Najlepša priča zato e odredba o jugoslovenskem vplivu na podrejene organe zunanjega ministrstva.

Čudno je le, da ti gospodje še dosedaj niso izvršili prevoda netunskih konvencij, najsi čaka nanje z veliko nestrpnostjo ves jugoslovenski svet. Priznavamo težave pri prevajanju takih čudežnih aktov, vendar mislimo, da bi bilo v tem času mogoče prevesti že celo sv. pismo. Nekateri opravičujejo to počasnost s tem, da gospode pri prevajanju močno glava boli...

Poznanj dr. Ljubo Kežman, radičevski specialist in prosluti prejšnji najhujši protislovenski agitator, je imel 24. pret. mes. veliko čast odpotovati pred gospodom ministrom finansija dr. Milanom Stojadinovićem v Ameriko. V Ameriki ga bodo pač veselili Jugosloveni, ki so morali leto in dan čuti iz njegovih mirotvornih ust, neprestane izpade proti Jugoslaviji in Jugoslovenstvu. Pravi, poštenu in čestiti Jugosloveni, kakor Lupis, ki niso niti za hip pokolebali o veri nad svojo domovino, pa morajo pozabljene iavati po Ameriki in obćudovati klasično nemarnost svojih bratov za Oceanom. Domovina, za katero so delali s tolikim idealizmom in poštenjem, jih izdaja in boli ljubi od njih ore, ki so jim bili vedno v nadlego in nemar.

Tudi sporazumaške besede. Ob priliki zadnjega zleta hrvatskih Sokolov v Zagrebu se je udeležila njegovih proslav tudi posebna deputacija Sokolov iz Amerike. Ti Sokoli so nosili na svojih odznakih celo napise Jugoslovenska sokolska župa v Chicagu. V resnici so ti psevd Sokoli čisto vredni drugovi svojih kolegov na Wilsonovem trgu v Zagrebu. To nam osebno dokazuje govor g. Franja Novosela, staroste prej omenjenega Sokola, ki ga je govoril na banketu dne 3. oktobra.

V tem govoru je ta gospod napadal tudi Orjuno na način, ki priča, da je mož vse preje kakor čestit človek v politični borbi. Med drugim je dejal tudi:

»Mnogi tu tudi ne vedo tega, da je bilo hrvatsko Sokolstvo prisiljeno

IVAN ZAKOTNIK

mestni tesarski mojster

Ljubljana, Dunajska cesta 46. Tel. 379.

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostreža za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledence, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. Tovarna furnirja.

Ustanovljeno 1852

TEODOR KORN

(preje HENRIK KORN)

Ljubljana, Poljanska cesta 8.

Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacija vodovodov. Naprava strelovodov. Kopališke in klosetne naprave. Izdelovanje posode iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (skatelj) za konzerve.

Vse dobre lastnosti, ki jih zahteva gospodinja pri pranju od izvrstnega mila, ima Zlatorog milo. Velika čistilna moč in izvanredna izdatnost mila napravijo v najkrajšem času iz umazane perila snežnobel, dišeč zaklad!

Zato zahtevajte le ZLATOROG milo!

se ločiti od jugoslovenskega. Kajti pri teh ni vladal sokoški duh, duh sporazuma treh bratov, nego so postali za Pribečevičeve vlade zgolj Pribečevičevo orožje. Se strašnejše: Delali so naravnost roko v roki z razbojniško četo Orjuna.

Orjunaši so razbojnik, banda, ki jo je plačevala vlada v Beogradu... Nosila je svobodno orožje. Kdor izmed njih je večkrat ustrelil na hrvatska srca in hrvatske kočice — ta je dobil večjo nagrado. Imeli so celo mesečno plačo od vlade...»

Take besede čestitega hrvatskega Sokolaša o Orjuni, ki pa gre z nasmeškom pomilovanja preko to-

vrsnih izpadov mržnje sfanatiziranih sovražnikov velike Ideje.

ZRNA.

Kolika je razlika med duce Mussolinijem in princem Windischgrätzom. Windischgrätz je skušal priti do ministrskega predsedništva in vlasti s ponarejenimi franki. — Mussolini pa je postal duce po maršu na Rim, ki je slonel na nasilno izsiljenih lirah iz denarnih zavodov in kapitalistov.

Moč pa taka! »Korošec je mož, ki je vrgel staro Avstrijo iz teča-

jev in položil prvi temelj sedanji novi državi. (njega) je ob prevratu celi jugoslovenski narod navdušeno dvignil na svoja ramena...» To ve povedati o reprezentantu Slovenoborcev blagi »Slovenec«.

Zavedamo se silne moči nekroganega predsednika avtonomne Slovenije, dvomimo pa, da je bil on vrgel Avstrijo iz njenih temeljev. Pri tem »metanju« smo pač videli pokojnega Janeza Ev. Kreka, ki se je zajedno z brati Čehi trudil doprinesiti svoj delež k razbitju gnilega habsburškega kolosa. Še daleč pa ni bilo delo teh izzvalo končno dejstvo, ki je slonelo samo

na uspehih in preletih krvi jugoslovenskih in čehoslovaških legionarjev. Da bi ti za ceno svojih življenj ne minirali temelje cesarskega Dunaja, bi prav gotovo še danes gospod dr. Korošec v »okviru habsburške dinastije« govoril po dunajskem parlamentu in se boril tako za Jugoslavijo, kakor se danes za avtonomijo.

Zanimiva je še činjenica, da govori to pot po dolgem presledku zopet glasilo trgovcev z ljudsko zaupljivostjo o »jugoslovenskem narodu«, ki je navdušeno dvignil »voditelja stranke najboljši širokopotezni postulatov moderne demo-

kracije« na svoje rame. Čudna je v istini dosledna nedoslednost teh blagih duš, ki jim je enkrat jugoslovenski narod nepomisliv pojem, drugič pa objekt, ki dviga njihovega prvobornika v vis.

Menda ni to najnovejša izprememba posledica romanja gospoda Antona po lepi Jugoslaviji, kjer je lahko spoznal, na je jugoslovenski narod ne samo fantom umirajočih nacionalistov, nego živa resnica!

Službe išče Orjunaš, ki je v obupnem materialnem položaju. Naslov pove »Oblastni odbor Orjuna«.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

Je najmodernejše urejena ter izvršuje vsa tiskarska dela od najpreprostejšega do najmodernejšega. — Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige. Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. — Brošure v malih in tudi največjih nakladah. Časopise, revije, mlad. liste.

Okusna oprema ilustrir. katalogov, cenikov in reklam. listov. Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne in srednje šole

Risanke, dnevniki in beležnice.

„GROM“ carinsko-posredniški in odpremniški biro * **Ljubljana, Kolodvorska ulica 41**

Brzojavni naslov: „GROM“

Podružnice: Maribor, Jesenice

Telefon interurban: 454

Zastopnik društva spalnih vozov S. O. E. za ekspresne pošiljke.

ING. DUKIĆ IN DRUG
GRADBENO PODJETJE

LJUBLJANA
BOHORIČEVA ULICA 24

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze iskrenega sočutja ob smrti našega ljubljene

Ivana Kneza

kakor tudi za počastilo ranjkega z udeležbo na njegovi zadnji poti ter posebno cenj. gospodom pevcem in anonimnim darovateljem vencev se iskreno zahvaljuje

Rodbina Knezova.

Nobenega dvoma ni več,

da se oblačila za gospode, dečke in otroke, kakor tudi raznovrstna obutev najceneje in najboljše nabavi v splošno znani naši detajlni trgovini na Erjavčevi cesti št. 2 in v Gradišču št. 4.

FRAN DERENDA & CIE, Ljubljana.

Centrala in tovarna:

Emonska cesta 8

Filijala:

Beograd, Sremska ulica 4

INSERIRAJTE

V

„ORJUNI“!

Za plesno sezilo

V O X

glasbene plošče
stroji potrebščine

Glavna zaloga

H. Kenda

Ljubljana

Mestni trg 17.

STANISLAV MATTÉ, tovarna: Kamniška ul. št. 20,

prodajalna: Sodna ulica št. 5 se priporoča za razna krznarska dela.

Vse v zalogi nahajajoče kožuhovalne (posebno jopice) po znatno nižjih cenah. — Prevzemam vse vrste kože za strojenje in barvanje.

Zahvala.

Za naši tvrdki izraženo sožalje ob priliki smrti našega dolgoletnega sošefa, gospoda

Andreja Gassnerja
veleindustrijalca

se najtopleje zahvalujemo.

TRŽIČ, meseca januarja 1926.

Bombaževa predilnica in tkalnica Tržič

Ed. Glanzmann & And. Gassner.

Zahvala.

Za nebrojne izraze iskrenega sočutja, ki so nam došli ob priliki prebriske izgube našega preljubljenega soproga, ozir. očeta, gospoda

Andreja Gassnerja
veleindustrijalca

se najpriskrčnejše zahvalujemo in prosimo, da se predragega pokojnika obdrži v blagem spominu.

BOLZANO, meseca januarja 1926.

Rodbina Andrej Gassner.